

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Кзз 520/2022

22.12.2022. године

Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Радмиле Драгичевић Дичић, Светлане Томић Јокић, Бојане Пауновић и Татјане Вуковић, чланова већа, са саветником Машом Денић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА и др., због кривичног дела тешка дела против опште сигурности из члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. Кривичног законика и др., одлучујући о захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљеног ББ, адвоката Новице Здравковића, окривљеног ВВ, адвоката Стојадина Спасића и окривљеног АА, адвоката Младена Васића, поднетим против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К 104/18 од 12.05.2021.године и Апелационог суда у Нишу Кж1 771/21 од 26.01.2022. године, у седници већа одржаној дана 22.12.2022.године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Новице Здравковића и окривљеног ВВ, адвоката Стојадина Спасића, поднети против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К 104/18 од 12.05.2021.године и Апелационог суда у Нишу Кж1 771/21 од 26.01.2022. године.

II ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољен захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Младена Васића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К 104/18 од 12.05.2021.године и Апелационог суда у Нишу Кж1 771/21 од 26.01.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању К 104/18 од 12.05.2021.године, окривљени АА, ББ и ВВ су оглашени кривим за по једно кривично дело тешка дела против опште сигурности из члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. Кривичног законика и осуђени су и то: окривљени АА на казну затвора у трајању од једне године, а окривљени ББ и ВВ на казне затвора у трајању од по две године, у које казне је окривљенима урачунато време проведено у притвору од 21.12.2011. године до 20.01.2012. године.

Истом пресудом окривљени су обавезани да накнаде трошкове кривичног поступка и то судског паушала у износу од по 10.000,00 динара и на име трошкова кривичног поступка солидарно плате укупан износ од 788.389,72 динара, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Поред тога,

окривљени су обавезани и на солидарно плаћање нужних издатака оштећених на име ангажовања пуномоћника у укупном износу од 2.429.625,00 динара и то оштећеној ГГ износ од 347.000,00 динара, оштећеном ДД износ од 347.000,00 динара, оштећеном ЂЂ износ од 347.000,00 динара, оштећеном ЕЕ износ од 408.000,00 динара, наследницима оштећеног пок. ЖЖ износ од 257.500,00 динара, оштећеној ЗЗ износ од 361.562,50 динара и оштећеном ИИ износ од 361.562,50 динара, све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Оштећени ДД, ГГ, ЂЂ, ЕЕ, ЗЗ и ИИ су ради остваривања имовинскоправног захтева у односу на окривљеног ББ и ВВ, упућени на парницу.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 771/21 од 26.01.2022. године, делимичним усвајањем жалбе ОЈТ у Врању и делимичним усвајањем жалби бранилаца окривљених АА и ББ, окривљеног ВВ и његових бранилаца, преиначена је пресуда Основног суда у Врању К 104/18 од 12.05.2021.године, у погледу правне квалификације кривичног дела за које је окривљени ББ оглашен кривим и у односу на све окривљене у делу одлуке о кривичној санкцији, тако што је Апелациони суд радње окривљеног ББ, за које је побијаном пресудом оглашен кривим, правно квалификовао као кривично дело тешко дело против опште сигурности из члана 288. став 4. у вези члана 281. став 2. у вези става 1. Кривичног законика и осудио га на казну затвора у трајању од једне године, у коју казну му се урачунава време проведено у притвору од 21.12.2011. године до 20.01.2012. године, а окривљене АА и ВВ, за кривично дело тешка дела против опште сигурности из члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. Кривичног законика, за које су побијаном пресудом оглашени кривим, применом члана 56. тачка 3. и члана 57. став 1. тачка 5. КЗ осудио на казне затвора у трајању од по шест месеци, у које им се урачунава време проведено у притвору од 21.12.2011. године до 20.01.2012. године, док су жалбе јавног тужиоца, окривљеног ВВ и бранилаца свих окривљених, у осталом делу одбијене као неосноване и првостепена пресуда у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтеве за заштиту законитости поднели су:

- бранилац окривљеног ББ, адвокат Новица Здравковић, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, и повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев, да укине побијану другостепену пресуду и предмет врати на поновно одлучивање или да преиначи побијану другостепену пресуду, тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе или да исту укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

- бранилац окривљеног ВВ, адвокат Стојадин Спасић, због повреде закона, док из образложења произилази битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) и 11) ЗКП и члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев и преиначи побијане пресуде и окривљеног ослободи од оптужбе за наведено кривично дело уз накнаду трошкова кривичног поступка и да сходно члану 488. став 3. ЗКП одложи извршење правноснажне пресуде до одлуке по овом захтеву.

- бранилац окривљеног АА, адвокат Младен Васић, због повреде закона сходно одредби члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП у вези члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. КЗ, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев, укине побијане пресуде у односу на овог окривљеног и предмет врати на поновно одлучивање.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, па је, по оцени навода изнетих у захтевима, нашао:

Захтеви за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Новице Здравковића и окривљеног ВВ, адвоката Стојадина Спасића, су неосновани, док је захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Младена Васића, недозвољен.

Указујући на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног ББ, адвокат Новица Здравковић, у поднетом захтеву истиче, да је пред Прекршајним судом у Врању вођен прекршајни поступак у коме постоји идентитет окривљених, подударност догађаја и радњи које су предузете, као и последица, а који поступак је у односу на окр. ББ правноснажно обустављен решењем Пр 781/12 од 24.01.2014. године, услед застарелости прекршајног гоњења. Имајући у виду да се ради о пресуђеној ствари, применом начела *ne bis in idem*, сходно одредби члана 4. Протокола 7 уз Конвенцију, као и члана 34. став 4. Устава Републике Србије, суд није могао донети осуђујућу пресуду у овој кривичноправној ствари већ пресуду којом се оптужба одбија. Бранилац је поред тога истакао, да је нејасно образложење и позивање другостепеног суда, као жалбеног, на цитиране одлуке Европског суда за људска права јер је у конкретном случају изостала казна у првом предмету (прекршајном), те сматра да наведене одредбе нису у колизији са предметним стањем ствари и да су били испуњени услови за примену начела *ne bis in idem*.

Бранилац окривљеног ВВ, адвокат Стојадин Спасић, у захтеву за заштиту законитости указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, наводећи да је против окривљеног ВВ решењем Прекршајног суда у Врању Пр 780/12 од 28.08.2014. године, обустављен прекршајни поступак због прекршаја из члана 40. Закона о безбедности и здравља на раду, те да је сходно одредби члана 4. став 1. Законика о кривичном поступку забрањено поновно суђење у истој правној ствари. Бранилац истиче поред одредби Законика о кривичном поступку, члан 34. Устава Републике Србије и члан 14. став 7. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, члан 4. Протокола 7 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, које прописују немогућност покретања и вођења казненог поступка против неког лица за дело које произилази из истих чињеница или чињеница које су у суштини исте као оне у основу оптужбе у ранијем поступку тог лица. Бранилац наводи да опис радње кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим одговара чињеничном опису прекршаја, те да се опис кривичног дела односи на истог окривљеног, на исти животни догађај, да је у питању исти временски и

просторни оквир, на исту радњу извршења, која је описана на истоветан начин, као и описане последице радње, те да се ради о правноснажно пресуђеној ствари, која околност трајно искључује кривично гоњење. Бранилац је истакао да је прекршајни поступак покренут 20.01.2012. године, док је кривични поступак покренут 21.12.2011. године, те да је у време када је одлука Прекршајног суда донета и постала правноснажна иста стекла статус пресуђене ствари у односу на првостепени поступак, с обзиром да су наведени поступци у једном тренутку вођени истовремено.

Изложене наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљених Врховни касациони суд оцењује неоснованим.

У конкретном случају се не ради о правноснажно пресуђеној ствари, па стога кривични поступак према окривљенима АА, ББ и ВВ и правноснажна пресуда због кривичног дела тешка дела против опште сигурности из члана 288. став 4. Кривичног законика, по налажењу овог суда, не представља повреду начела *ne bis in idem*.

Одредбом члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП је прописано да битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је наступила застарелост кривичног гоњења или је гоњење искључено услед амнестије или помиловања или је ствар већ правноснажно пресуђена или постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење.

Устав Републике Србије у члану 34. став 4. гарантује правну сигурност у казненом праву одредбом да нико не може бити гоњен ни кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или поступак правноснажно обустављен, а којим забранама подлеже и вођење поступка за неко друго кажњиво дело. Наведени принцип садржан је и у одредби члана 4. став 1. ЗКП којом је прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Одредбом члана 4. став 1. Протокола број 7 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода прописано је да се никоме не сме поново судити, нити се може поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дело због кога је већ био правноснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.

Из наведених одредби јасно произилази да је забрањено кривично гоњење или суђење за кажњиво дело, уколико оно произилази из истих чињеница или чињеница које су у битном исте, а које су предмет дела које је већ правноснажно пресуђено.

Уважавајући судску праксу Европског суда за људска права, Уставни суд Републике Србије је поставио критеријуме на основу којих се врши оцена да ли вођење поступка против окривљеног због дела које произилази из истог животног догађаја представља повреду начела *ne bis in idem*, а ти критеријуми су: 1. да ли су оба поступка која су вођена против окривљеног вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, односно да ли је запређена санкција у прекршајном поступку по својој природи казненоправна; 2. да ли су дела због којих се окривљени казнено гони иста (*idem*) и 3. да ли је постојала двострукост поступка (*bis*). Дакле, тек по испуњењу сва три критеријума може се говорити о пресуђеној ствари.

Тачно је да су против истих окривљених (АА, ББ и ВВ) поводом животног догађаја који се одиграо у истом просторном оквиру дана 21.12.2011. године у Врању, започети прекршајни поступци. Из списка предмета и решења Прекршајног суда у Врању произлази да је према свим окривљенима обустављен прекршајни поступак због застарелости вођења прекршајног поступка, при чему су за окривљеног АА и ВВ у решењима описане радње прекршаја, које се само делимично подударају са радњама извршења кривичних дела за која су побијаном првостепеном пресудом оглашени кривим, док је за окривљеног ББ само констатовано да се обуставља прекршајни поступак за прекршај по Закону о безбедности и здравља на раду, без описа радње прекршаја.

Кривично дело изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду из члана 280. став 2. Кривичног законика, прописује да ће се казнити одговорно лице у руднику, фабрици, радионици, на градилишту или на другом месту рада које не постави заштитне уређаје или их не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите на раду и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима. Ставом 3. истог члана прописана је блажа казна уколико је кривично дело учињено из нехата.

Кривично дело непрописно и неправилно извођење грађевинских радова из члана 281. став 1. КЗ прописује да ће се казнити лице одговорно за пројектовање, руковођење или извођење градње или грађевинских радова, које при извођењу тих радова не поступи по прописима или општепризнатим техничким правилима и тиме изазове опасност за живот или тело људи или имовину већег обима, док је ставом 2. истог члана прописана блажа казна за кривично дело уколико је учињено из нехата.

Кривично дело тешка дела против опште сигурности из члана 288. став 4. Кривичног законика је квалификовани облик кривичних дела против опште сигурности људи и имовине, којим је прописана строжија казна затвора (од једне до осам година), ако је услед дела из члана 280. став 3, 281. став 2. овог законика наступила смрт једног или више лица.

Кривична дела која су окривљенима стављена на терет из члана 280. и 281. КЗ, описана у изреци правноснажне пресуде, састоје се од непоступања по прописима и техничким правилима о мерама заштите на раду, супротно одредбама чланова 17., 18., 19., 20. (окр. АА) и 21. (окр. ВВ и окр. ББ) Правилника о заштити на раду при извођењу грађевинских радова, а које је довело до стварања непосредне опасности по живот и здравље запослених и последично до смрти два лица. Изреком правноснажне пресуде су посебно описане појединачне радње сваког од тројице окривљених у конкретној ситуацији на градилишту, које су биле супротне и Закону о безбедности и здрављу на раду, Акту о процени ризика, Елаборату о уређењу градилишта, Закону о планирању и изградњи и другим прописима. Ни једана од ових радњи, описаних у изреци пресуде, није садржана у чињеничном опису прекршаја. Према окривљенима АА, ББ и ВВ обустављени су прекршајни поступци, који су започети због непримењивања мера заштите на раду при извођењу грађевинских радова (окр. ББ), због необезбеђивања периодичних лекарских прегледа сада покојних оштећених због обављања послова са повећаним ризиком и неиздавања средства и опреме за личну заштиту на раду (окр. АА), као и због тога што није свакодневно пратио и контролисао

примену мера за безбедност и здравље запослених на раду (окр.ВВ), што представља непоступање по одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду.

Стога обележја кривичних дела за које су окривљени оглашени кривим и прекршаја за који су пријављени, нису иста ни по радњи нити по последици.

Такође, није испуњен ни критеријум двоструког вођења поступка, јер су у конкретном случају за окр. АА и окр.ББ прекинути прекршајни поступци решењем Прекршајног суда у Врању Одељење у Сурдулици Пр 1940/13 од 30.05.2013. године и Одељење у Врању Пр 781/12 од 16.10.2013.године, због вођења кривичног поступка против истих окривљених, до доношења правноснажне судске одлуке у кривичном поступку. Из тог разлога прекршајни поступак није ни вођен према тим окривљенима. Иако је у односу на окр. ВВ вођен прекршајни поступак, у конкретном случају нису изведени докази, нити је мериторно одлучено о прекршају, већ је и у односу на њега, као и у односу на окр. АА и окр.ББ, прекршајни поступак обустављен због застарелости.

Имајући у виду све наведено, те цитиране законске, уставне и конвенцијске одредбе, као и утврђене критеријуме и установљену праксу Европског суда за људска права, по налажењу Врховног касационог суда, у конкретном случају у односу на кривична дела за која су окривљени АА, ББ и ВВ оглашени кривим, нису испуњени критеријуми који би довели до закључка да је у прекршајном поступку пресуђена ствар, јер описана дела у односу на наведене прекршаје не представљају чињенично исти догађај, нити су вођена два казнена поступка против наведених окривљених.

Стога, су по налажењу Врховног касационог суда, неосновани наводи захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених, којима се указује да је доношењем побијаних правноснажних пресуда на штету окривљених АА, ББ и ВВ учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, односно да се ради о већ правноснажно пресуђеној ствари.

У образложењу захтева бранилац окривљеног ББ, адвокат Новица Здравковић истиче и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, која представља дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости, али наведену повреду образлаже тиме што из чињеничног стања утврђеног током поступка изводи сопствену правну оцену кривичног дела, односно указује на повреду закона из члана 440. ЗКП.

Осим тога, бранилац окривљеног ББ, адвокат Новица Здравковић, затим, у захтеву за заштиту законитости истиче чињеничне наводе, понавља жалбене разлоге, те изводи сопствене закључке у погледу одговорности и кривице за наведени догађај и кривично дело за које је осуђен окривљени ББ, дајући сопствену анализу утврђеног чињеничног стања, позивањем на одредбе Правилника, пројеката и других прописа.

Полемишући са чињеничним стањем утврђеним у побијаним правноснажним пресудама и изношењем оцене доказа и закључака, који су супротни оцени, чињеничним утврђенима и закључцима нижестепених судова, бранилац такође указује на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање, односно на повреду закона из члана 440. ЗКП, која повреда није прописана чланом 485. став 4. ЗКП као дозвољен разлог за подношење захтева, па се Врховни касациони суд у оцену ових навода захтева није упуштао.

Поред тога, у образложењу захтева бранилац окривљеног ВВ, адвокат Стојадин Спасић, истиче да су разлози дати у образложењу пресуде противречни изреци пресуде, да су разлози о чињеницама које су предмет доказивања нејасни и у знатној мери противречни, с обзиром да у образложењу пресуде није наведено ко је од окривљених требало и шта да учини, односно ко је од окривљених учинио пропуст који је довео до страдања радника, на који начин указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП. Такође, бранилац истиче битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП, наводећи да је изрека пресуде неразумљива. Бранилац даље износи сопствену анализу догађаја, поступања окривљеног ВВ, истиче да је било неопходно да приликом вештачења буде вештак из области заштите на раду, као стручно лице, те даје сопствену оцену налаза и мишљења вештака. Даље бранилац истиче, да је суд морао утврдити узрично – последичну везу, као и утврдити чињеницу ко је од окривљених учинио пропуст на градилишту услед чега су настрадали радници, а да су исти прошли обуку у складу са Актом о процени ризика.

Међутим, полемишући са чињеничним стањем утврђеним у побијаним правноснажним пресудама и изношењем оцене доказа и закључака, који су супротни оцени, чињеничним утврђенима и закључцима нижестепених судова, бранилац заправо указују на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање, односно на повреду закона из члана 440. ЗКП, која повреда није прописана чланом 485. став 4. ЗКП као дозвољен разлог за подношење захтева, као ни повреде закона из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП и члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, па се Врховни касациони суд у оцену ових навода захтева није упуштао.

Бранилац окривљеног АА, адвокат Младен Васић, у образложењу захтева за заштиту законитости указује на повреду одредаба члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. КЗ, затим изводи сопствене закључке везане за кривицу окривљеног АА и примену бланкетних норми, на који начин указују на повреду закона из члана 440. ЗКП, оспоравајући чињенично стање утврђено у правноснажно окончаном поступку, износећи своје чињеничне закључке, а који закључци су другачији од оних утврђених у побијаним пресудама.

Како чланом 485 став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима која у поступку има, у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости, против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, односно повреде закона из члана 440. ЗКП, као ни због повреде одредаба кривичног закона из члана 288. став 4. у вези члана 280. став 3. у вези става 2. КЗ, то је Врховни касациони суд, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Младена Васића, оценио као недозвољен.

Из свих изнетих разлога, налазећи да побијаним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, на коју се неосновано указује захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Новице Здравковића и окривљеног ВВ, адвоката Стојадина Спасића, Врховни касациони суд је, на основу члана 491. став 1. ЗКП, одлучио као у ставу I изреке пресуде и захтеве одбио као неосноване, а захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Младена Васића је одбацио на основу одредбе члана 487.

став 1. тачка 2) ЗКП у вези члана 485. став 4. ЗКП и одлучио као у ставу II изреке пресуде.

Записничар-саветник
Маша Денић, с.р.

Председник већа-судија
Биљана Синановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић